

คำแนะนำ

การวิเคราะห์ตัวอย่างดินมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสถานะความอุดมสมบูรณ์ของดินว่ามีมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอะไรเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและแก้ไขได้ถูกต้อง ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ดิน คือ การเก็บตัวอย่างดินเพื่อส่งวิเคราะห์

ขั้นตอนการเก็บตัวอย่างดินที่ถูกต้อง

- 1 ถ้าเป็นพื้นที่กว้างใหญ่มากและไม่สม่ำเสมอ ต้องกำหนดขอบเขตของพื้นที่แต่ละลักษณะพื้นที่ที่ราบ พื้นที่ลาดเอียงพื้นที่ลุ่มเป็นต้น ซึ่งจะแยกเก็บตัวอย่างดินแต่ละลักษณะของพื้นที่ (ภาพที่ 1)
- 2 จำนวนจุดที่จะเก็บตัวอย่างดินควรเก็บอย่างน้อยไร่ละ 1-2 จุด (ถ้ามีจำนวนจุดเก็บตัวอย่างดินมากยิ่งเป็นตัวแทนที่ดี)
- 3 ถ้าเป็นสวนผลไม้หรือไม้ยืนต้นหลังจากกำหนดขอบเขตตามลักษณะของพื้นที่แล้ว ในแต่ละขอบเขตกำหนดจุดที่จะเก็บตัวอย่างดินโดยใช้ต้นไม้เป็นจุดเก็บจำนวน 6-8 ต้น ต้นละ 4 จุด 4 ทิศทาง โดยเก็บความลึก 2 ระดับ (ภาพที่ 2)
- 4 ความลึกของตัวอย่างดินที่เก็บถ้าเป็นพื้นที่ที่ปลูกพืชล้มลุกได้แก่พืชไร่ ข้าว ผัก หญ้าเลี้ยงสัตว์ เก็บตัวอย่างดินที่ความลึกระดับเดียวคือ ประมาณ 15 ซม. ถ้าเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้นเก็บที่ความลึก 2 ระดับ และแยกเป็น 2 ตัวอย่าง คือ 0-15 ซม. และ 15-30 ซม.

- 5 พื้นที่ที่ควรหลีกเลี่ยง จะต้องไม่เก็บตัวอย่างดินจากพื้นที่ที่มีการใช้งานในลักษณะอื่น ๆ เช่น คอกสัตว์เก่า กองปุ๋ยหมัก กองฟาง เป็นต้น
- 6 การเก็บตัวอย่างดินจากพื้นที่ที่ดินมีปัญหา คือดินที่ปลูกพืชแล้วพืชแสดงอาการผิดปกติที่มีสาเหตุมาจากดิน ต้องเก็บตัวอย่างในบริเวณที่ดินมีปัญหามา 1 ตัวอย่างและบริเวณใกล้เคียงที่พืชเติบโตปกติมา 1 ตัวอย่าง

วิธีการเก็บตัวอย่างดิน

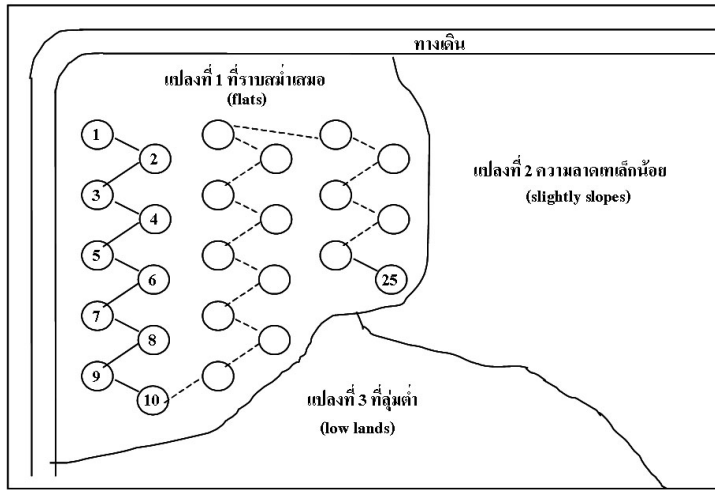
1. ทำความสะอาดบริเวณผิวดิน โดยเอาวัชพืชและเศษพืชออก
2. สำหรับพืชล้มลุกเก็บตัวอย่างดินเพียงระดับเดียวคือที่ความลึกประมาณ 15 ซม. โดยใช้เสียมหรือจอบขุดเป็นรูปตัว วี (V)
3. ใช้เสียมกดลงไปตามด้านข้างของหลุมรูปตัววีให้ได้ตัวอย่างดินหนาประมาณ 5 ซม. ลึกลงไปถึงก้นหลุมแบ่งดินด้านข้างทั้ง 2 ของเสียมออกทิ้งไป (ภาพที่ 3)
4. สำหรับพืชยืนต้นหรือไม้ผลเก็บตัวอย่างดิน 2 ระดับ ระดับแรก 0-15 ซม. เก็บเช่นเดียวกับพืชล้มลุก สำหรับดินล่าง 15-30 ซม. โดยการเปิดดินบนลึก 15 ซม. แล้วเก็บดินล่าง วิธีเดียวกันกับดินบนเก็บดินบน 2-3 จุด แล้วค่อยเก็บดินล่าง 1 จุด เนื่องจากดินล่างมีความแปรปรวนน้อยกว่าดินบน

5. นำตัวอย่างดินที่ได้จากหลาย ๆ จุดใน 1 แปลงนำมาคลุกเคล้าให้เข้ากันบนภาชนะที่สะอาด แล้วแบ่งเป็นรูปวงกลมแบ่งออกเป็น 4 ส่วน นำมาเพียง 1 ส่วน หนักประมาณ 1 กิโลกรัม (ภาพที่ 3) ใส่ถุงพลาสติก เขียนรายละเอียดลงในกระดาษแล้วใส่ถุงอีกชั้นหนึ่งรัดปากถุงให้แน่น ส่งวิเคราะห์

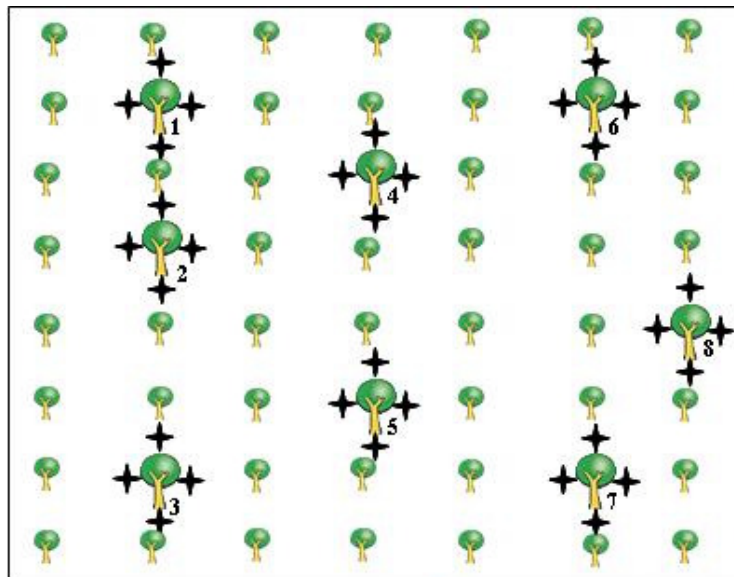
6. รายละเอียดประกอบตัวอย่างดิน

ชื่อ.....ที่อยู่เลข.....
ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....
ขนาดของพื้นที่ที่เก็บตัวอย่าง.....ไร่
ชนิดของดิน ( ) ดินเหนียว ( ) ดินร่วน
( ) ดินทราย
ลักษณะของพื้นที่ ( ) ลาดเอียง ( ) สูงๆต่ำๆ
( ) ราบ ( ) ลุ่ม
การระบายน้ำ ( ) ดี ( ) ปานกลาง
( ) ไม่ดี

พืชที่ปลูกภายใน 2 ปีที่ผ่านมา คือ.....วัน เดือน ปี ที่ใส่ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์ ครั้งล่าสุด.....ชนิดพืชที่จะปลูกต่อไปคือ.....ปัญหาต่าง ๆ ถ้ามี (เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ปลูกพืชไม่ขึ้น.....)

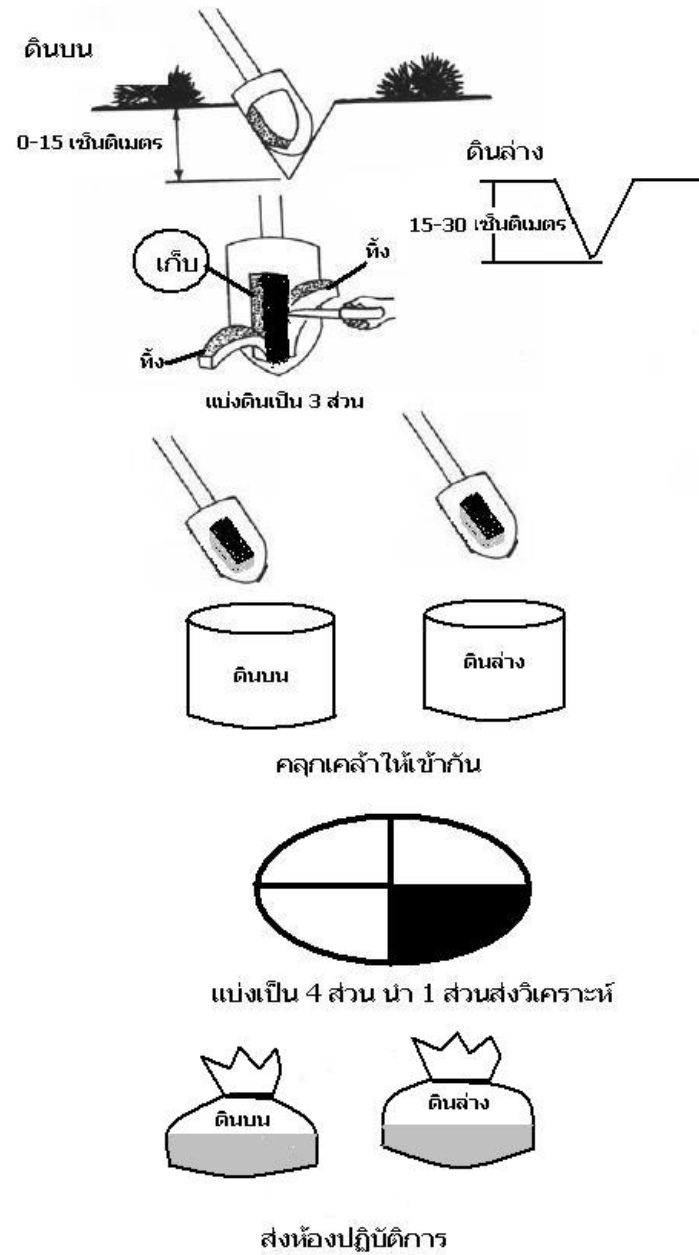

ภาพที่ 1 การแบ่งพื้นที่ตามลักษณะของพื้นที่ที่แตกต่างกัน

★ จุดเก็บตัวอย่างดิน   🌳 ไม้ยืนต้น

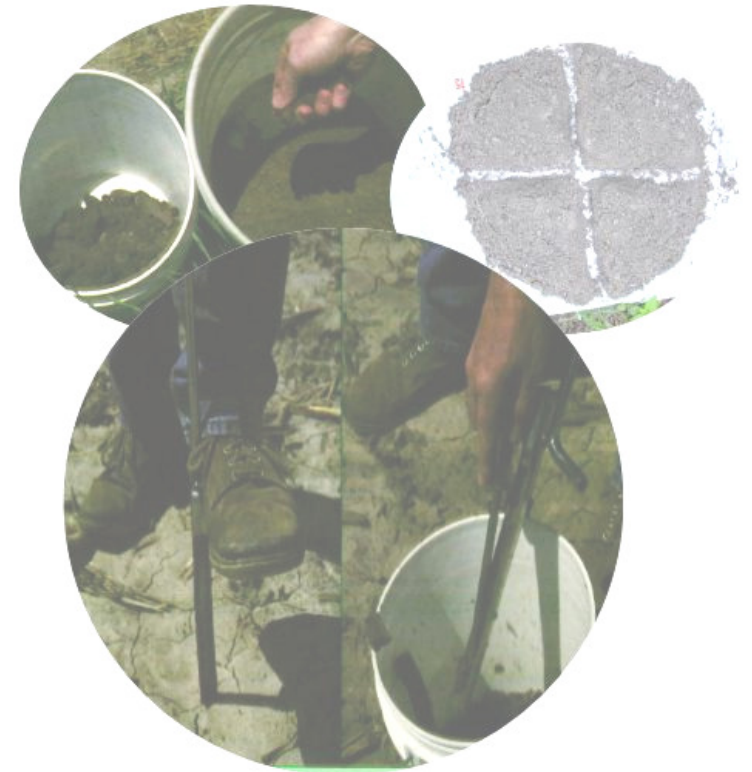
ภาพที่ 2 การสุ่มเก็บตัวอย่างดินจากสวนผลไม้หรือไม้ยืนต้น

ภาพที่ 3 วิธีการเก็บตัวอย่างดิน

การเก็บตัวอย่างดิน เพื่อส่งวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการ

กลุ่มพัฒนาการตรวจสอบพืชและปัจจัยการผลิต
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8